

Ćwiczenie 1

Badania psychologiczne wskazują na rozwój intelektualny w granicach przeciętnego. Poziom wiadomości szkolnych, zasób słownika jest na poziomie adekwatnym do wieku aczkolwiek chłopiec sprawniej dokonuje definiowania słów niż buduje całościowe zdania w wypowiedzi. Pojawiają się wtedy tendencje do skrótowego wypowiadania myśli, braku dokończenia zdania, z oczekiwaniem, że rozmówca sam domyśli się końca. W zakresie rozumowania słowno-pojęciowego i przetwarzania językowego charakterystyczne są trudności związane z prawidłową oceną wielu sytuacji społecznych zwłaszcza związanych z własną osobą. Zdarza się, że chłopiec deprecjonuje własne osiągnięcia, bądź też stawia przed sobą zadania niemożliwe do spełnienia. Natomiast w sferze zadań, które wymagają posługiwania się rozumowaniem konkretno-obrazowym uczeń radzi sobie z rozumieniem sytuacji społecznych i sensownym ich ujmowaniem, przewidywaniem i planowaniem. Analiza wyników badań wskazuje na zaburzenia rozwojowe widoczne w pracy w oparciu o pamięć wzrokową oraz organizację wzrokowo-przestrzenną.

Z informacji uzyskanych od matki oraz obserwacji podczas badania wynika, że Piotr ma dość spore problemy w zakresie koncentracji uwagi. Rozprasza go bodźce z otoczenia nawet o niewielkim natężeniu. Chłopiec często ma problem z samodzielnym zorganizowaniu sobie zadań i aktywności – wymaga dopilnowywania i motywowania do pracy. Zdarzają mu się niepowodzenia w postępowaniu według instrukcji lub też kończeniu pracy szkolnej. Podczas badania w poradni często wymaga powtarzania instrukcji. Trudności uwiadcniają się szczególnie w momencie, kiedy polecenie jest dłuższe, wymagające przeprowadzenia kilku czynności lub też działań. Piotr „gubi się” wtedy w kolejności wykonywania czynności, zaczyna zgadywać odpowiedź. Wyraźnie widać braki jeśli chodzi o pulę algorytmów zachowań pomocnych w trudnych sytuacjach. Poprawę jakości pracy zauważono w momencie podzielenia zadanej czynności na wyraźne etapy i wykonywanie ich „krok-po-kroku”.

Badanie pedagogiczne wskazuje na przeciętnie opanowanie umiejętności szkolnych takich jak pisanie, liczenie. Czyta mało płynnie, zrozumienie treści jest częściowe – chłopiec pomija niejednokrotnie istotne szczegóły. Brak stwierdzonych odchyłeń w zakresie analizy, syntezy oraz słuchu fonemowego. Odchylenia zaobserwowano w zakresie motoryki dużej.

Podczas pracy obserwować można trudności w zakresie umiejętności radzenia sobie z frustracją. Podczas sytuacji trudnych Piotr niejednokrotnie reaguje nieadekwatnie do bodźca. Próbuje dominować nad innymi, narzucać jeden sposób rozwiązania problemu, trudno mu negocjować rozwiązanie konfliktu. Wydaje się, że ma wąski repertuar zachowań społecznych.

Podkreślić należy systematyczną pracę chłopca nad istniejącymi problemami, która przyniosła rezultaty m.in. w postaci poprawy znajomości zasad ortograficznych.

Mocne strony ucznia:

- rozwój intelektualny w granicach przeciętnego,
- poziom wiadomości szkolnych i zasób słownika jest na poziomie adekwatnym do wieku,
- uczeń radzi sobie z rozumieniem sytuacji społecznych oraz sensownym ich ujmowaniem, przewidywaniem i planowaniem,
- systematyczna praca chłopca nad istniejącymi problemami, rezultaty m.in. w postaci poprawy znajomości zasad ortograficznych

W ten sposób zaznaczono propozycje wypracowane przez uczestników warsztatów – edycja 1, edycja 2

W ten sposób zaznaczono uzupełnione materiały

Obszary deficytowe	Propozycje dostosowania wymagań podczas sprawdzania wiedzy i umiejętności	Propozycje oddziaływań terapeutycznych, kompensacyjnych i korekcyjnych
<p>Uczeń przejawia tendencje do skrótowego wypowiedzania myśli, braku dokończenia zdania, z oczekiwaniem, że rozmówca sam domyśli się końca.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Zadbać o dostatecznie długi czas na udzielenie odpowiedzi 2) Zachować cierpliwości 3) Być może dobrym rozwiązaniem będzie sprawdzanie umiejętności nie w obecności grupy 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Pilnujemy, aby uczeń wypowiadał zdanie do końca, cierpliwie czekamy na dokończenie wypowiedzi, nie kończymy zdania za niego. 2) Dbamy o używanie języka matematycznego, czekamy aż uczeń nazwie pojęcia, opisz wykonywane czynności itp. można rozważyć wprowadzenie słowniczka terminów priorytetowych, prowadzenia własnej książki matematycznej (kolor, rymowanki, mnemotechnika, obrazki) do zapisywania ważnych terminów, technik liczenia i myślenia matematycznego, wzorów) 3) Zachęcanie ucznia do pełnego wyrażania myśli przez: <ul style="list-style-type: none"> a/ udawanie, że nie wiemy..., nie rozumiemy..., b/ prośbę, aby uczeń wytłumaczył koledze, który np. nie był obecny na lekcji
<p>Zdarza się, że chłopiec deprecjonuje własne osiągnięcia, bądź też stawia przed sobą zadania niemożliwe do spełnienia</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Zaproponowanie uczniowi zadań, w których ma okazję się wykazać nawet jeśli nie jest dobry matematyki. Dzięki czemu może zbudować wiarę we własne siły. Zadania, w których możemy docenić np. <ul style="list-style-type: none"> - talent plastyczny ucznia (np. plakat o klasyfikacji czworokątów, obraz „odbicie lustrzane”), - zainteresowanie historią → historia matematyki (np. informacja o Pitagorasie i jego osiągnięciach), - zainteresowanie sportem, muzyką itp. <ul style="list-style-type: none"> a/ układanie treści zadań, b/ sporządzanie statystyk wyników sportowych, osiągnięć klubów. 2) Wskazywanie uczniowi jego mocnych stron matematycznych poprzez w/w działania. 3) Przygotować zadania na miarę możliwości ucznia 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Uczeń wymaga dopilnowywania i motywowania do pracy np. przez „system żetonowy” <ul style="list-style-type: none"> a/ plusy b/ naklejki motywacyjne c/ matematyczne ZOO (5 pieczętek ze zwierzątkami, które uczeń wbija do swojego ZOO w zeszyte – za pięć pieczętek uzyskuje ocenę bdb) 2) Dostrzeganie i docenianie nawet niewielkich, osiągnięć ucznia, które wypracował samodzielnie 3) Współpraca z rodzicami w celu wypracowania pozytywnej postawy ucznia wobec przedmiotu (pozytywne emocje), „dryl treningowy” 4) Prowadzenie <i>Dzienniczka dobrych wiadomości</i> A. Załęcka, <i>Dzienniczek dobrych wiadomości – pomysł na sukces terapeutyczny</i>, Biuletyn „Dysleksja” 2010, nr 1(6), s. 47–49 5) Stwarzanie możliwości do zaistnienia sytuacji, w których uczeń będzie mógł pokazać swoje mocne strony (jak w punkcie 1) i 2) dostosowania) 6) Zaczynać od prostych zadań i stopniowo zwiększać stopień trudności 7) Proponować zadania, które zapewnią sukces

<p>Chłopiec często ma problem z samodzielnym zorganizowaniu sobie zadań i aktywności</p>	<p>1) Formułowanie poleceń ukierunkowujących na właściwy tok myślenia (np. dawanie wskazówek lub w niektórych przypadkach przykładów do zastosowania przez analogię, aby uczeń mógł rozpocząć pracę „wystartować”)</p> <p>np. Przeanalizuj przykład 1 i rozwiąż zadanie</p> <div style="border: 1px solid blue; border-radius: 15px; padding: 10px; margin: 10px 0;"> <p style="text-align: center;">Przykład</p> $2^2 = 2 \cdot 2 = 4 \quad \rightarrow \quad \sqrt{4} = 2$ $3^2 = 3 \cdot 3 = 9 \quad \rightarrow \quad \sqrt{9} = 3$ $4^2 = 4 \cdot 4 = 16 \quad \rightarrow \quad \sqrt{16} = 4$ </div> <p>Zadanie 1. Oblicz</p> $5^2 = \quad \quad \quad \sqrt{25} =$ $7^2 = \quad \quad \quad \sqrt{49} =$ $\quad \quad \quad \sqrt{36} =$	<p>1) Uczenie planowania działań np. sporządzanie „check listy”, odfajkowywanie zrobionych zadań, tworzenie kalendarza.</p> <p>Przykład</p> <div style="border: 1px solid black; padding: 10px; margin: 10px 0;"> <p style="text-align: center;">Czwartek, 19 maja 2016 r.</p> <p>Zadania do wykonania po szkole:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ <i>Odrobić pracę domową na piątek z matematyki, języka polskiego i biologii (1 godz.)</i> ☐ <i>Przerwa na relaks (10 min.)</i> ☐ <i>Przeczytać 5 stron lektury szkolnej (ćwiczenia wzroku przed czytaniem)</i> ☐ <i>16.40 zajęcia z tańca hip-hop</i> ☐ <i>Zabawy słuchowe przed snem „czym się różnią dwa wyrazy” (10min.)</i> ☐ <i>Plecak, zapakować stój na w-f, książkę do biblioteki</i> </div> <p>2) Uczyć algorytmów postępowania, wypracowywanie schematu działań „krok-po-kroku”</p> <p>3) Stosowanie pytań typu <i>jak to zrobisz?</i></p> <p>4) Prowadzenie zeszytu zadań domowych (uczeń wypisuje przedmioty jakie ma w danym dniu – przy każdym przedmiocie zapisuje co jest zadane)</p> <p>5) Opracowanie planu działań podczas lekcji np.</p> <div style="border: 1px solid black; padding: 10px; margin: 10px 0;"> <p style="text-align: center;">Plan działań podczas lekcji.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>Wyciągnij podręcznik i zeszyt</i> ✓ <i>Zapisz temat</i> </div>
<p>Zaburzenia rozwojowe widoczne w pracy w oparciu o pamięć wzrokową oraz organizację wzrokowo – przestrzenną</p>	<p>1) Podczas sprawdzania wiadomości można np. dać gotowy rysunek na podstawie którego uczeń obliczania szukane, udostępnić</p> <p>2) Umożliwić korzystanie z modeli figur także podczas sprawdzania umiejętności</p> <p>3) Udostępniać treści zadań na kartce (zamiast przepisywanie z tablicy)</p>	<p>1) Przy trudnościach z przyswajaniem pisowni słówek z języka obcego stosować techniki ułatwiające np. pisanie ze zróżnicowaniem kolorystycznym liter, sylab, utrwalanie obrazów wzrokowych wyrazów poprzez wyobrażenia wzrokowe (czytanie literami w przód i w tył, pisanie palcem w powietrzu, na biurku)</p> <p>Na matematyce można analogiczne zabiegi zastosować w odniesieniu do symboli matematycznych np. pisanie (cyfr, znaków działań, symboli matematycznych) palcem w powietrzu, na biurku, na piasku, na ręce.</p> <div style="text-align: right; margin-top: 10px;"> </div>

- 4) Kartka ze strukturą (planem) zajęć, ułatwiająca tworzenie notatki,
- 5) Przy trudnościach w analizie zadań o skomplikowanej strukturze graficznej, wymagających wyobrażeń układów przestrzennych rozkładać materiał na prostsze elementy i udzielać dokładnych instrukcji słownych,
- 6) UWAGA! Zadania typu wykreślanki, tabelki mogą nie być dobrym typem zadań podczas sprawdzania wiedzy!

- 2) Zastosowanie koloru ułatwiającego zrozumienie algorytmu, np.:
 - algorytm mnożenia przez liczbę wielocyfrową,
 - algorytmy działań na wyrażeniach algebraicznych

$$a \cdot (b + c) = a \cdot b + a \cdot c$$

$$\begin{array}{r} 274 \\ \cdot 13 \\ \hline 822 \\ + 274 \\ \hline 3562 \end{array}$$

- 3) Uwzględniając ewentualne trudności w arytmetyce, geometrii, geografii, stwarzać możliwość większej liczby ćwiczeń i praktycznych doświadczeń
- 4) Udostępniać dużą liczbę konkretnych np. modele brył, modele figur, itp.
- 5) Segregowanie figur geometrycznych według własności (barwy, kształtu, wielkości, grubości). Tworzenie różnych układów figur geometrycznych:
 - a) bez wzoru
 - b) według wzoru
 - c) według określonej zasady

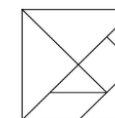
Przykład: Spośród modeli wielokątów wybierz: czerwone figury, trójkąty, czworokąty, prostokąty, zielone kwadraty itp.

- 6) Wyszukiwanie różnic w obrazkach, podobieństw między obrazkami

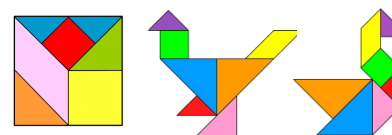
- 7) Wyszukiwanie obrazów figur, liter, cyfr wśród innych, w tle, w tekście

Przykład 1. Ile razy symbol pierwiastka występuje na stronie nr 43 w Twoim podręczniku

Przykład 2: Ile trójkątów widzisz na rysunku obok?

- 8) Układanie obrazków z części (układanki płaskie i klockowe) np. tangramy

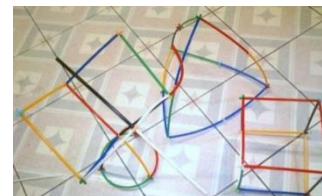

9) Rysowanie kompozycji za pomocą szablonów rysunkowych i geometrycznych

10) Manipulowanie przedmiotami, (zapalkami, patyczkami itp.), np. układanie cyfr rzymskich z patyczków.

11) Konstruowanie np. szkieletów prostopadłościanu z patyczków i plasteliny lub specjalnych klocków

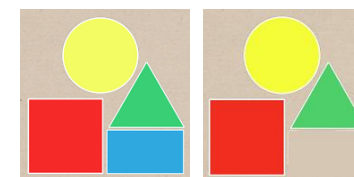
12) Określanie i nazywanie wzajemnych relacji między przedmiotami w przestrzeni i na płaszczyźnie

13) Ćwiczenia typu memory

14) Rozpoznawanie zmian ilościowych i jakościowych w układach elementów krótko eksponowanych

Przykładowe pytania po ekspozycji: Ilu klocków brakuje? Jakiej litery brakuje?, Jakiego koloru brakuje?

Przykładowe pytania po ekspozycji: Ilu figur brakuje? Jakiej figury brakuje? Jakiego koloru brakuje?

15) Stymulacja funkcji wzrokowych (sposrzegawczości wzrokowej) przez odpowiednio przygotowane ćwiczenia

***Przykład 1. Liczby w każdym wierszu i w każdej kolumnie mają tylko jedną wspólną cyfrę. Znajdź ją i zapisz w pustych okienkach tabeli**

1859	1538	5289	5210	
3728	3107	9713	1207	
4186	9063	6294	2061	
8412	1403	2954	9405	

Odczytaj otrzymane liczby. Oblicz sumę otrzymanych liczb.

***Przykład 2.**

	1	2	3	4	5	6	7
A	A	P	Ą	i	O	E	T
B	Ż	D	F	L	H	K	Ś
C	S	Ć	B	R	J	X	W
D	G	Ń	Ó	Ę	Z	Ł	G
E	Ż	C	N	U	M	L	Y

Korzystając z tabeli odczytaj zaszyfrowane hasło:

A2	C4	A5	C1	A7	A5	B6	A3	A7	A7	A5				
E2	D5	C7	A5	C4	A5	B6	A3	A7	B6	A7	D3	C4	E7	
E5	A1	C7	C1	D5	E7	C1	A7	B6	A4	A6	B6	A3	A7	E7
A2	C4	A5	C1	A7	A6									

* Przykłady 1 i 2 zostały zaczerpnięte z materiałów Akademii Ortografitti

<p>Spore problemy w zakresie koncentracji uwagi. Rozprasza go bodźce z otoczenia nawet o niewielkim natężeniu.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Zapewnienie mu siedzenia np. z dala od okna, źródła hałasu, 2) Można zapewnić zabawki "gniotki", "spinacze" w celu zaspokojenia potrzeby ruchu 3) Zwróć uwagę dziecka przed wydaniem polecenia np. dotknięcie, umówiony sygnał, 4) Ograniczenie ekspozycji na ścianach do minimum 5) Dać czas na przetworzenie informacji 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Można zapewnić zabawki "gniotki", "spinacze" w celu zaspokojenia potrzeby ruchu 2) Przed rozpoczęciem działań w zakresie matematyki wykonać zadania na koncentrację np. <ul style="list-style-type: none"> a/ Kreatywne bazgroły Potrzebujemy kartkę papieru i coś do pisania. Dziecko bierze w obie ręce długopis/kredkę/ołówek i rysuje na kartce równocześnie obiema rękami w lustrzanym odbiciu np. słońce, kwiatek, samochodzik, lokomotywę, choinkę, sprężynkę. Starsze dzieci mogą napisać swoje imię, nazwisko, dzisiejszą datę. b/ Podkreślanie liter/ symboli matematycznych Daj dziecku jakiś tekst. Poproś, aby w ciągu 3 minut podkreśliło w tekście wszystkie litery np. „o”. Następnie poprawności sprawdzenie wykonania ćwiczenia. Można też dać dziecku jakiś tekst z liczbami (strona jego książki do matematyki) i poprosić, aby podkreśliło np. wszystkie liczby parzyste, znaki dodawania, symbole większości itp. (Możliwość uzyskania plusa za aktywność). c/ Ćwiczenia typu Energizer np. zabawy palcami <p style="text-align: center;"> Naucz się opanowania i koncentracji</p> 3) Stosowanie gier i zabaw
<p>Zdarzają mu się niepowodzenia w postępowaniu według instrukcji lub też kończeniu pracy szkolnej. Podczas badania w poradni często wymaga powtarzania instrukcji. Trudności uwiadcniają się szczególnie w momencie kiedy polecenie jest dłuższe, wymagające przeprowadzenia kilku czynności lub też działań. Piotr „gubi się” wtedy w kolejności wykonywania czynności, zaczyna zgadywać odpowiedź.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Dzielenie pracy na małe porcje 2) Udzielanie wskazówek „krok-po-kroku” 3) Udzielanie pytań pomocniczych 4) Pomoc w sporządzaniu notatek z uwzględnieniem schematów, strzałek, kolorów, grafów 5) Kartka ze strukturą (planem) zajęć, ułatwiająca tworzenie notatki 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Poprawę jakości pracy zauważono w momencie podzielenia zadanej czynności na wyraźne etapy i wykonywanie ich „krok-po-kroku”. 2) Uczenie schematów postępowania, porządkowania pracy, np. <ul style="list-style-type: none"> - Zadania z treścią → wypisujemy dane, szukane, przydatne wzory..., pewne typy zadań tekstowych → zapis w postaci tabeli. - Obliczenie pola figury → narysowanie figury, zaznaczenie danych na rysunku, zapisanie wzoru, - Działania na liczbach → zaczynamy od przypomnienia sobie kolejności wykonywania działań (np. narysowanie schematu w postaci schodów lub podium) - Stosowanie schematów, strzałek, grafów.

<p>Czyta mało płynnie, zrozumienie treści jest częściowe – chłopiec pomija niejednokrotnie istotne szczegóły</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Udzielanie pytań pomocniczych, 2) Formułowanie poleceń na różne sposoby, 3) Upewnianie się czy uczeń rozumie 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Współpraca z nauczycielami innych przedmiotów w szczególności z nauczycielem języka polskiego – trening czytania ze zrozumieniem np. <ul style="list-style-type: none"> - Pytania do tekstu tworzone przez nauczyciela dla ucznia lub odwrotnie - Turniej Va banque 2) Upewnienie się, że uczeń rozumie czytaną treść np. uczeń powtarza własnymi słowami co przeczytał, opowiada co ma obliczyć. (Uwaga pytanie "zrozumiałeś?" – nie jest dobre)
<p>Odchylenia w zakresie motoryki dużej</p>	<p>–</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Dbanie o właściwą pozycję dziecka podczas pisania
<p>Podczas sytuacji trudnych Piotr niejednokrotnie reaguje nieadekwatnie do bodźca. Próbuje dominować nad innymi, narzucać jeden sposób rozwiązania problemu, trudno mu negocjować rozwiązanie konfliktu. Wydaje się, że ma wąski repertuar zachowań społecznych</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Starać się nie „wrywać” ucznia do odpowiedzi, ale – gdy jest to możliwe – uprzedzić go kiedy i z jakiej partii materiału będzie pytany. Dużą korzyścią może być możliwość wybrania przez ucznia formy odpowiedzi (wolisz pisemnie czy ustnie?), a niekiedy także czasu (wolisz we wtorek czy w piątek?) 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Starać się stwarzać jak najwięcej sytuacji, w których dziecko z zaburzeniami emocjonalnymi mogłoby się poczuć bezpieczne, dowartościowane, społecznie ważne, odpowiedzialne - usamodzielnienie przez społeczność 2) Konsekwentne nagradzanie każdego przejawu zorganizowanego czy też podporządkowanego normom zachowania ucznia 3) W sytuacji gdy nauczyciel spostrzega u ucznia symptomy leku, agresji czy wycofywania się stara się, możliwie w danej chwili rozproszyć gromadzące się nad dzieckiem „chmury” (np. ćwiczenie grupowe, relaksacyjne, ruchowe). 4) Budowanie dobrej atmosfery sprzyjającej nauce, wdrażać do pracy w grupie (np. współpraca uczniów nad rozwiązaniem zadania, praca metodą projektu, klasówka grupowa, ocena koleżeńska) 5) Punkt 1 z dostosowania (kolumna 2)